

CLEMENS MEYER

NOĆ, SVJETLA
priče

oceanmore

naslov izvornika

Clemens Meyer

Die Nacht, die Lichter, Stories

copyright © Fischer Verlag, Frankfurt am Main 2008

copyright © za hrvatsko izdanje Naklada OceanMore

copyright © za prijevod Zaklada S. Fischer / Traduki traduki™

nakladnik

Naklada OceanMore d.o.o., Zagreb

www.oceanmore.hr

urednica

Gordana Farkaš-Sfeci

Zagreb, ožujak 2010.

prvo izdanje

ISBN 978-953-7056-72-8

CLEMENS MEYER

Noć, svjetla

Priče

s njemačkoga prevela

Latica Bilopavlović Vuković

ocean**more**

Sadržaj

Mala smrt
7

Čekanje na Južnu Ameriku
14

Puška, ulična svjetiljka i Mary Monroe
30

Debeli je zaljubljen
39

O psima i konjima
48

Još sam u igri!
66

Noć, svjetla
78

Putujemo
85

Kratak i sretan život
Johannesa Vettermanna
102

Put prema rijeci
116

Između polica
128

Dolazi brod
146

Imaš lijepu kosu
153

Vagon broj 29
164

Starac pokapa svoje životinje
174

MALA SMRT

“Vidimo se”, kaže i uzima svoju torbu s kreveta. Ja kimam i ona odlazi.

Čujem je na hodniku, ondje nemam svjetla pa joj treba neko vrijeme dok ne pronađe vrata. Okrećem se prema zidu, ali ona sasvim oprezno zatvara vrata stana. Odlazak, rastanak, dlan koji preko ramena i ruke klizi u prazninu, ostajanje u krevetu. Mala smrt. Ne, smrt je ono poslije, kad si sam i nitko više ne dolazi.

Čujem prigradski vlak kako prelazi preko mosta. Okrećem glavu i kroz rebrenice vidim svjetla dvokatnog vagona. Vlak vozi polako i čujem ga još neko vrijeme nakon što su svjetla već odavno iščezla. Posežem rukom iza sebe za cigaretom koju svaki put odložim na stol. Već neko vrijeme ne pušim, ali to je svaki put ta jedna cigareta. Uvijek prvo odem do krezuboga koji stanuje na najvišem katu, tip mršav kao čačkalica koji živi s jednom debelom.

“Cigareta”, mumlja i kesi se. Uvijek me zove “Christian”, iako se ne zovem tako, a ja gledam u posljednje smeđe okrnjke u njegovim ustima. Uvijek ostanem na vratima, a on se okrene i pođe kroz hodnik u spavaću sobu. Čujem ga kako ondje prekapa po stvarima, a onda debela proviri iza vrata spavaće sobe. Nosi nešto poput spavaćice, a grudi joj leže na trbuhu. Smiješi se, a ja se bojim da će se cijela prikazati. Ali krezubi nešto vikne i ona nestane. Gajba poprilično zaudara

na špirit, a i krezubi bazdi kao kakav rakijaš dok ponovo stoji preda mnom i stišće cigaretu suhonjavim rukama. Jedva ga razumijem kad nešto kaže, i to ne samo zato što je gotovo bezub. Katkad zamišljam da debela za njega prethodno prožvače jelo. Uzimam cigaretu i palim je. Okrećem se na leđa i pipam oko sebe tražeći jastuk, no ne nalazim ga.

“Tako si hladan”, katkad mi kaže. Gledam u strop. Privukla je jastuk k sebi i leži s njim na pristojnoj udaljenosti. Pružam ruku prema njoj, no dodirujem tek jastuk. Ustajem. Prilazim prozoru i kroz rebrenice gledam prijeko na željeznički nasip. Stube vode gore na željezničku postaju, ulične svjetiljke bacaju žutu svjetlost, pojavljuje se neki čovjek, posve se polako spušta stubama i ja odvracam glavu. “Tako si hladan”, kaže ona i ja si opipavam lice objema rukama, no sasvim je toplo.

“Ideš sutra na burzu?” pita. Kimam. “Prošli tjedan opet nisi bio.”

“Nisam. Ali sutra idem.” Otresam pepeo na prozorsku dasku i ponovo liježem pokraj jastuka. Na noćnom ormariću leži pepeo, otpuhujem ga. Popušio sam cigaretu sve do filtera te sasvim oprezno, sa žarom okrenutim prema gore, odlažem filter na noćni ormarić. Promatram dim koji se u tankoj liniji pravocrtno diže u vis, žar polako nestaje i ja sklapam oči. Čujem vlak kako prelazi preko mosta, do deset sati dolazi svakih dvadeset minuta, vozim se do burze i ako ondje sve brzo prođe pa se mogu brzo vratiti kući, rano ujutro smijem iskoristiti istu kartu za povratnu vožnju, no to se dogodilo samo dvaput ili triput za svih ovih godina.

Hodam svijetlim, bijelim hodnicima, umoran sam i vidim brojeve pokraj vratâ, u vlaku sam zaspao i probudio me brkati čovječuljak, “termini”, kaže, “termini”, stanuje nekoliko kuća dalje, ali nisam ga vidio kako ulazi u vlak. Često odlazi na burzu, a i inače ga često viđam kako sjedi u vlaku, sam uz prozor, možda se katkad vozi u krug.

Hodam svijetlim, bijelim hodnicima, brkati čovječuljak negdje je nestao, vidim brojeve pokraj vratâ, stolce, ljude.

Sjedam. Vratâ se otvaraju, ljudi nestaju, ljudi ponovo izlaze i hodaju kroz hodnike, ponovo pogledavam na brojeve pokraj vratâ, nešto ne štima i ja ustajem. “Pa ovdje je inače uvijek bio...”

“Ne”, kaže žena s pločicom na grudima, umoran sam i ne želim joj gledati u grudi, “oni su sad prijeko u zgradi B.”

“Zgrada B”, kažem i osvrćem se, ali žene više nema. Zasućem rukav, ali nemam sat, gdje je moj lijepi, srebrni sat? Dobio sam ga na dar, no to je bilo prije nekoliko godina. “Termini”, kaže ona, “da nikad ne zaboraviš svoje termine.”

Hodam svijetlim, bijelim hodnicima, brkati čovječuljak ponovo je ovdje, stoji ispred otvorenih vrata, malčice pogrljenih leđa.

Vjerojatno nešto govori jer glava mu se pomiče, ali ja čujem samo glas neke žene: “I tek ste sada došli?”

Prolazim pokraj njega na putu prema dizalu. Pritišćem oba puceta, jedna strelica prema gore, jedna prema dolje, i čekam. Čuje se *ding*, ali to je negdje drugdje pa čekam i dizalo dolazi sasvim tiho, vrata se otvaraju i ja ulazim. Unutra nikoga, a nema ni zrcala, pritišćem na “prizemlje”, vrata se zatvaraju i vozimo se.

Vozimo se. Pogledavam na svoj lijepi, srebrni sat. Ona me čvrsto drži za ruku i govori: “Kasnimo, kasniš, neće ti ništa dati jer kasniš.”

Želim nešto reći, ali samo gledam kazaljke svoga sata. Sjedimo u vlaku, ona me drži za ruku tako čvrsto da me boli, a ja se osvrćem i tražim brkatog čovječuljka. “Jer nemaš auto”, kaže ona, a ja pokušavam navući rukav jakne preko sata i njezine ruke. Sklapam oči i slušam kako vlak prelazi most. Otvaram oči i vidim četiri opuška koji stoje pokraj mene na noćnom ormariću. Čuje se *ding* pa onda *dong* i ja ustajem. Odlazim do prozora i gledam van kroz rebrenice. Neki muškarac stoji ispred vrata zgrade, iza njega malen srebrni volkswagen. Ponovo *ding* pa onda *dong*, želim otići do zvona i presjeći žicu, već neko vrijeme planiram to napraviti, ali odlazim u krevet i liježem.

Zvonce šuti, sad će pokušati kod nekoga drugoga, ali zgrada je prazna, samo ono dvoje ljepotana živi na posljednjem katu, a ja se nadam da nisu kod kuće ili da debela leži na njemu i da on ne može otići do portafona i da će mali srebrni volkswagen nestati prije nego što ona dospije do vrata.

Navlačim pokrivač preko lica, samo mi još oči vire, a onda, nakon nekog vremena – ili je prošlo tek nekoliko sekunda? – čujem zatvaranje automobilskih vrata, a zatim, to ponovo traje, zvuk motora. Potom je tiho. Tako je tiho da se bojim kako bi telefon mogao početi zvoniti. Osluškujem i čekam. Utičnicu ne želim izvući, a možda je broj već odavno isključen. Ne moraju doći u stan da bi isključili telefon.

“Cigareta”, mumlja suhonja i kesi se, a onda još pita: “Hoćeš ući, na pivce”, ali ja kažem: “Ne, ona bi trebala uskoro doći”, a on mi se naceri, čini mi se da svaki put ima sve manje zuba.

“Christian,” mumlja i namiguje mi. Jednom sam ipak bio u njegovu stanu, to je sigurno bilo prije nekoliko godina jer tada sam još imao auto, srebrni volkswagenov golf, nešto neštima, imao sam malog japanca i bio je bijel. Gledamo televiziju i suhonja polako pada u san, s bocom rakije između nogu. Želim ga probuditi, ali ona me čvrsto hvata za nadlakticu i uzima bocu. “Često si sam, Christiane,” kaže. “Nisam, nisam”, kažem, “ona bi trebala uskoro doći...”

“Christiane,” kaže ona i sad me drži za ruku. Kako ne znaju moje ime? Uklonio sam pločicu s imenom s vrata, no tek prije nekoliko tjedana, a oni već godinama stanuju u toj zgradi, kao i ja. “Tako si hladan”, kaže.

Vozimo se. Dolazi jesen, a na jezeru smo posljednji put bili početkom kolovoza, ili je to bilo prošloga ljeta? “Prehladno je za kupanje”, kaže ona, ali ja kažem: “Možemo i samo promatrati vodu.” I ja promatram. Naslonio sam bicikl na drvo i gledam u jezero. Nema nikoga drugoga. To je prilično maleno jezero. Voda je tamna, to je zbog neba. Imam nekoliko pisama u džepu jakne; od burze, od komunalnih službi i od ljudi koje ne poznajem. Tu je i jedno njezino. Odlazim

do vode tako da mi gotovo dodiruje cipele. Sad dolazi valić, podigao se vjetar, ali ja ostajem stajati i bacam pisma u jezero. Ostaju neko vrijeme blizu obale, zatim se razilaze, okrećem se i vraćam se prema drvetu. Iza drveta je malena padina, a iza nje autocesta. Mogu čuti njezino brujanje. Vozimo se. Duž padine leže hrpice otpada, prazne boce, kutije cigareta, papir. Vozim polako, okrećem se i gledam u vodu, ali pisma su nestala. Kad se još jednom okrenem, ugledam jedno, sićušna bijela mrlja blizu obale. Vozim se i više se ne osvrćem jer znam da je malena bijela mrlja nestala.

Sjedim na klupi na lokalnoj cesti. Na nekoliko stotina metara ispred mene je selo, iza njega još jedno, a potom grad. Mrači se i nebo iza mojih leđa je crveno. Pušim cigaretu, ne znam odakle mi, to nije marka koju puši suhonja. Dugo nisam bio kod njega, samo katkad čujem njegovu ljepoticu, tako je on zove, povlači prazne kante za smeće u zgradu i iza na dvorište nakon što prođe kamion za odvoz smeća. Možda mi je cigaretu dao brkati čovječuljak, no on ne puši takve, sam ih mota. "To mi je prešlo u naviku dok sam gulio", kaže. "Gdje si gulio?" pitam. "Malo ovdje, malo ondje", kaže on, "dosta sam dugo gulio", i ja znam što misli. Ima nekoliko tetovaža i nekoliko djece koja se gotovo po čitave dane igraju gore na željezničkom nasipu. "Jer me tako dugo nije bilo", kaže čovječuljak i podiže ramena tako da mu glava gotovo nestaje, "dosta sam dugo gulio." Njegova žena niska je kao i on, katkad je vidim kad dolazi po djecu na nasip. Dvije muhe sjede mi na nozi. Ne miču se, čak ni kad ih pokušam otpuhnuti. Godišnje je doba u kojemu muhe ugibaju. Jednostavno mi sjede na nozi, jedna tik do druge, onda jedna pomakne krila, samo skroz nakratko, i ja oprezno ustajem.

Deset sati. Plava nula pretvara se u jedinicu. Dugo sam tražio prije nego što sam pronašao budilicu s plavim digitalnim displejom. Bili smo u trgovini u kojoj se prodaju samo satovi. Je li mi ondje kupila lijepi srebrni sat? Malena plava jedinica pretvara se u dvojku. Stojim u tami i ne mičem se. Ovoga se jutra ne razdanjuje, to je zbog neba. Digitalni

displej budilice je prazan, ali ja promatram kazaljke na svojoj ruci. Komunalci su bili ovdje i stan je mračan. Ne znam koliko to dugo već traje i nedostaju mi malene plave brojke. Želim ponovo prileći, ali ne mogu razaznati jastuk. *Oni* su često nazivali, telefon radi i u tami. “Zašto niste došli u dogovoreno vrijeme?” Želim im pripovijedati o brkatom čovječuljku koji se više ne vozi vlakom, ali kažem samo: “Često sam umoran u posljednje vrijeme.”

“Moramo vam obustaviti isplate.”

“Kriva je budilica”, želim reći, ali oni sigurno znaju za lijepi srebrni sat na mojoj ruci.

“Ja sam”, kaže ona odnekud, a ja kažem: “Kako si, gdje si?”

“Dobro”, kaže ona, “zvonila sam, nekoliko puta.”

“Vjerojatno sam bio u šetnji”, kažem, a onda se čuje *klik*, negdje ondje gdje se ona nalazi i zvuk mi je poznat. To je upaljač, a ona ne puši.

Malo odmičem slušalicu jer mi *klik* još odzvanja u uhu. “Gdje si”, kažem i čujem njezin glas i zatim šutim i čekam dok se ponovo ne začuje *klik*, drugi zvuk, sasvim drugi zvuk, i nje više nema. Odlazim do noćnog ormarića i uzimam upaljač. Palim ga i gasim i ponovo palim. Filtere sam poredao u krug. Puštam plamen da malo gori, a onda poželim još jednom čuti taj zvuk. Mala smrt. U stanu nikakva šuma, hladnjak u kuhinji također je tih, oprezno odlažem upaljač na jastuk i prilazim prozoru. Gledam kroz rebrenice prijeko na željeznički nasip. Ulične svjetiljke liju žutu svjetlost, sigurno je već večer.

Stojim u žutoj svjetlosti i gledam ulicu, a zatim svoju zgradu. Svi su prozori mračni, suhonja i njegova ljepotica također sjede u tami, ali možda su izašli, početak je mjeseca. Dolje u ulici je malen kafić, ali možda su otišli i u talijanski restoran u susjednoj četvrti, suhonja usisava špagete u svoja krezuba usta, a ona ga pritom promatra i smiješi se.

Sjedam na stube, bocu stišćem između nogu. Odvrćem čep i bacam ga. Nekoliko automobila prolazi ulicom, zahladilo je i ja pijem. Zatim se pali svjetlo, skroz gore, na četvrtom katu. Zavjese su razmaknute, ali na prozoru nema nikoga,

samo veliki plišani medo sjedi na prozorskoj dasci. Osjećam kako se smiješim, čujem vlak iza sebe i aute dolje na ulici, ali vidim samo velikog plišanog medu nasred prozorske daske. Ne znam koliko ga dugo promatram, osjećam smiješak na rubovima usana, zatim posežem za bocom i zabacujem glavu unatrag i pijem. Na nebu je avion, lagano se naginje u stranu i u luku leti prema zračnoj luci izvan grada.

“Kako je?”

Mičem bocu s usta i pružam je čovječuljku. Nema više brkova, lice mu je natečeno, a gornja usnica sakrivena ispod velikog flastera. Zabacuje glavu i pije i gleda avion.

Zatim sjeda pokraj mene. “To su neki čarobni konci”, kaže i dodiruje si gornju usnu, “otpadnu nakon nekog vremena, sami od sebe.” Pokušava se nasmiješiti, no odustaje, to ga sigurno boli. “Čarobni konci”, kažem, i on kimne. Pruža mi jednu od svojih cigareta koje sam mota. “Voziš li se još vlakom?” Odmahujem glavom, a on ponovo kima. Sjedi prilično blizu mene te osjećam kako je sasvim klonuo i oslanja se na mene ramenom. Pijemo i šutimo.

Stojim uz prozor i gledam kroz rebrenice prijeko na željeznički nasip. Ulične svjetiljke liju žutu svjetlost, sigurno je već večer. Ondje stoji neki čovjek u svjetlu uličnih svjetiljki. Okreće se na drugu stranu.

CLEMENS MEYER (rod. 1977. u Halleu) dobitnik je brojnih njemačkih književnih nagrada i stipendija, a za zbirku priča *Noć, svjetla* 2008. nagrađen je i Nagradom Leipziskog sajma knjiga.

Objavio je roman *Als wir träumten* (*Kad smo sanjali*), 2006. i knjigu autobiografskih proza *Gewalten* (*Sile*), 2010.

© Jürgen Becker

Meyer piše svoje priče za sve koji se osjećaju usamljenima, koji osjećaju da život previše od njih zahtijeva ili da nepravedno s njima postupa. Priče s čijim likovima suosjećamo i zajedno s njima drhtimo. Brilljantna, snažna knjiga.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG

Rijetka su u njemačkoj književnosti djela koja se tako znalački i s toliko ljubavi bave likovima s takozvanoga društvenog ruba.

WELT AM SONNTAG

O politici nikad nije riječ, pa ipak svaka Meyerova rečenica djeluje poput eksploziva u šupljinama političke retorike.

DIE ZEIT

ISBN 978-953-7056-72-8

9 789537 056728

130,00 kn